بۆ هەرچی زیاتر تیشک خستنە سەر بارودۆخی ئێستای کوردستان و ئاشنا بوون پێی دەنگەکان بەباشی زانی چەند پرسیارێک ئاراستەی نوسەری بەڕێز کاک (ئەمجەد شاکەلی) بکات . کە بەڕێزیان تازە لە کوردستان گەڕاوەتەوە بۆ دەرەوەی وڵات .

دەنگەکان : تێپەڕبوونی زیاتر لە ساڵێک بەسەر ڕوخاندنی حکومەتی بەعس , خەڵکی عێراق بەگشتی و کوردستان بەتایبەتی چۆن دەڕواننە وەزعیەتی ئێستای عراق و بەڵێنەکانی ئەمریکا ؟.

ئەمجەد : ڕاستییەکەی، من بە هیچ جۆرێک ڕوانین و بۆچوونی خەڵکی عیراقم، بۆ گرنگ نییە و مەبەستیشم نییە بزانم چۆن ڕەوش و کێشەکان دەبینن و تەنانەت چیشیان بە سەر دێت. ئەوەی بۆ من گرنگە و جێی باسە، چارەنووسی کوردستان و دیتنی خەڵکی کوردستانە، لەمەڕ ڕەوشی ئێستای عیراق و بەڵێنەکانی ئەمەریکا. بەشێکی یەکجار زۆری کورد، دەتوانم بڵێم زۆرینەی کورد، کۆڵێک گەشبینانە دەنۆڕنە ڕەوشی کورد، دوای ڕووخانی ڕێژیمی بەعس و لەوەش گەشبینانەتر دەنۆڕنە بەڵێنەکانی ئەمەریکا و ڕۆڵی ئەمەریکا، لە کوردستان و عیراقدا. ئەو خەڵکانە پێیانوایە، کورد وەک نەتەوەیەک، تەواوی کارەکانی، بۆ جێبەجێ کراوە و ئەمەریکا، هەموو چتێک لە بری ئەو دەکات و بۆ خۆی(نەتەوەی کورد) بلا لێی پاڵداتەوە و "سەر ڕەحەت دڵ بێ گرێ" لێی بنوێت. دیارە ئەم بۆچوونە، چەندە بێزاری و وەڕزبوونی خەڵک لە ڕێژیمی بەعس و ئاواتخواستن بە ڕزگاربوون لەو ڕێژیمە بەهەر جۆرێک بێت، هێناویەتییە ئاراوە، دە هێندە لە لایەن هەردوو حیزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستانەوە، بەوەی هەردەم باسی دۆستایەتیی خۆیان و ئەمەریکا دەکەن و ئەمەریکا وەک پەناگە و پشتیوان باس دەکەن، زەوینەی بۆ خۆشکراوە و ئەوان، پەرەیان بەو جۆرە بیرکردنەوەیە داوە و دەدەن. خەڵکانێکیش هەن، وەلێ زۆر کەم و دەگمەنن، دەزانن و لەوە تێگەیشتوون، کە ئەمەریکا هیچی بۆ کورد نەکردووە و هیچی تایبەتییش بۆ کورد ناکات. ئەمەریکا بۆ بەرژەوەندی خۆی هاتووەتە ئەو دەڤەرە و هەر وەک چۆن دەنۆڕێتە تەواوی ئەو نەتەوە و ئایین و ئاییترایانەی

ئەمەریکا بەرمیلە نەوتێکی کەرکووک، بە هەموو کورد ناگۆڕێتەوە.

دیکەی ئەوێ، هەروایش دەنۆڕێتە کورد و بە دەستی پەتی و ڤالا هاتووەتە ماڵی کورد. ئەمەریکا بەرمیلە نەوتێکی کەرکوک، بە هەموو کورد ناگۆڕێتەوە. من پێموایە ئەمەریکا و تەواوی زلهێزان و دەوڵەتانی داگیرکەر و کۆلۆنیالیست، کە دەچنە هەر وڵاتێک و جێگەیەکی ئەم جیهانە، بە لەتکردن و بەشینەوەی خەڵکی وڵاتەکە، بە سەر ئایین و ئاییترا و نەتەوە و دەستە و خێڵ و هۆز و حیزب و بنەماڵە و...دەیان شتی دیکەدا، دەستپێدەکەن و هەر ئەو تەرزە دیتنەشە دەبێتە بنەما و بنگەی سیاسەت و ڕەوتاریان لەو شوێنانەدا. ئەوان، هێز و دەسەڵاتیان، لە پارچەکردنی نەتەوە و وڵاتی داگیرکراوەوە، وەدەست دەهێنن. ئەمەریکا، وەک سەرانی کورد و زۆرینەی کوردیش

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

بانگاشەی بۆ دەکەن و خۆیانی پێ ژیر دەکەنەوە و خەونی خۆشی پێوە دەبینن، ئەگەر ڕاستی کردبا و پرسی کوردی مەبەست بووبا و بیویستبا کوردستان بکاتە قەوارەیەک و کورد بگەیەنێتە ئەنجامێک، ئەوا بە تۆبزییش بووایە، هەر لە یەکم ڕۆژێوە، ئەو دوو کارگێڕییەی سلێمانی و هەولێری، دەکردە یەک. ئەمەریکا، ئێستا بە ڕدێنی هەردوو حیزبی دەسەڵاتداری کوردستان پێدەکەنێت و بۆیشی بکرێت، کارگێڕیی دیکەیش لە کوردستاندا چێ دەکات و قوت دەکاتەوە. ئەو خەڵکانەی، جۆرێکی دیکە ڕەوشەکە دەخوێننەوە و دەزانن ئەمەریکا سەرانی کورد و نەتەوەی کوردیشی خاپاندووە و دەسخەڕۆ کردووە، گەلێک کەمن، وەلێ دەبێ لە دەرکەوتن و ئاشکرابوونی ڕاستییەکانیش هیوابڕاو نەبین.

دەنگەکان : کێشەی تەعریب بەکوێ گەشتووە ,هیچ پلانێکی ئەحزابی دەسەڵاتداری کوردستان لە کارایە بۆبنەبڕکردنی ئەو کێشەیە , بەتایبەت لە کەرکوک و خانەقین ؟.

ئەمجەد : بەشێکی یەکجار کەمیی عەرەبی هاوردە، کوردستانیان بەجێ هێشتووە و زۆرینەی عەرەبی هاوردە ماونەتەوە. ئەمە ئەگەر باسی باشووری کوردستان بە گشتی بکەین، لێ تەواوی عەرەبی کەرکووک، کە کرۆکی پرسی کوردە و کلیلی هەموو کێشەکانی کوردستانە، هەر لە شوێنی خۆیانن و هەر ماونەوە. عەرەباندن، بێجگە لەوەی سیاسەت و کاربۆکردن بووە و هەیە، ئایدیۆلۆژیا و فەرهەنگە. لە کوردستاندا، مادام هێشتا کەونەجاش و کەونەبەعسی و کەونەموستەشار و کەونەخۆفرۆش و کەونەقەڵەمفرۆش، لە گۆڕێدا هەبن و دەستیان بڕوات و کارگێڕ و بەرپرس بن، ئەوا هەرگیز عەرەباندن نابڕێتەوە و هەر دەشمێنێت. ئەوڕۆ ئەو ئایدیۆلۆژیا و فەرهەنگە ماوە و بەهێزە و درێژەیشی پێ دەدرێت. لە کوردستاندا، پرۆسێسی خۆعەرەباندن، پێڕۆ دەکرێت و بەرێوە دەچێت. مرۆڤی ئاسایی کورد، بێ ئەوەی قیچێک بیر لە ئەنجام و کاریگەریی بکاتەوە و بێ ئەوەی دیرۆک بخوێنێتەوە و بێ ئەوەی هەستی نەتەوەیی و نیشتمانپەروەریی خۆی بکاتە دادوەر و پێوەر، بۆ خۆی بەشدارییەکی چالاک و کارا، لەو پرۆسێسەدا دەکات.

> **حیزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان، نەک هەر هیچ نەخشە و بەرنامەیەکیان بۆ نەهێشتنی عەرەباندن نەبووە و نییە، بەڵکە بۆ خۆیان بە واڵاکردنەوەی دەرگەی کوردستان بە ڕووی عیراقدا و بە عیراقییاندنەوەی کوردستان، گەشە بە پرۆسێسی عەرەباندن دەدەن**

دەسەڵاتدارانی کوردستانیش، کە بۆ خۆیان هاندەر و ڕێبەری عیراقییاندنەوەی کوردن، هەرگیز ئەوەی بیری لێ نەکەنەوە و بە خەیاڵیاندا نەیەت، ئەو باسەیە. حیزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان، نەک هەر هیچ نەخشە و بەرنامەیەکیان بۆ نەهێشتنی عەرەباندن نەبووە و نییە، بەڵکە بۆ خۆیان بە واڵاکردنەوەی دەرگەی کوردستان بە ڕووی عیراقدا و بە عیراقییاندنەوەی کوردستان، گەشە بە پرۆسێسی عەرەباندن دەدەن. ئەوڕۆ تەنێ کەرکووک و خانەقین و مەندەلی و بەدرە و مووسڵ نین، کە عەرەبێنراون، ئەوڕۆ بێخاڵ و جندیان و سوولاڤ و سوارەتووکە و گەلیی عەلی بەگ و شەقڵاوە و ئەحمەداوا و ئاوێسەر و سەرچناریش دەعەرەبێنرێن. لە تەواوی ئەو شوێنانەدا، تۆ گوێت لە یەک کاسێتی کوردی و یەک مووزیکی کوردی نابێت. تابلۆی سەر فرۆشگە و ڕیستۆران و چاپخانە و هوتێل

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

و مەیخانەکان، هەمووی بە عەرەبین. ئەو پارچە کاغەزەی، کە خاوەنی گەراژ و پارکینگەکەی، کە ئۆتۆمبیلی تێدا ڕادەگریت، دەتداتێ، بە عەرەبی لە سەری نووسراوە و یەک وشەی کوردیی لە سەر نییە. ناوی خۆراک و ئەو شتانەی هەر ڕیستۆرانێکی ئەو ناوە بگرە، بە زمانی عەرەبی نووسراوە و یەک وشەی کوردیی تێدا نییە. ئەو عەرەبانەی دێنە ئەو شوێنانە، یەک ڕێزە، یەک تۆز نە ڕێز و نە حورمەتیان بۆ تایبەتمەندییەتیی خەڵکی کورد و کوردستان نییە. ئەوە هیچ، کە ئەوان بۆ خۆیان بێ ڕێز و بێ حورمەتن، وەلی ئێمە دەسەڵاتدارانی خۆمان، کوردەکەی خۆمان و کوردستانەکەی خۆمانیان، سووک کردووە و بێ ڕێزی پێ دەکەن. دەسەڵاتدارانی هەموو جیهان، سنوورێک بۆ خەڵکی بیانی، کە دێنە نێو وڵاتەکەیانەوە دادەنێن، وەلی دەسەڵاتدارانی کورد، لە پێناوی پتر توندوتۆڵکردنی پێوەندی خۆیان بە عەرەب و پتر زەنگینبوونی خۆیان، وەها کارێک هەرگیز ناکەن. وەنەبێ تەنێ لەو شوێنە فێنک و شوێنی گەشت و سەیرانانەی کوردستان، بەو شێوەیە بێت، بەڵکە لە نێو بازێڕە گەورەکانی کوردستانیشدا، هەر وایە. فرۆشگەی "مازی" لە دهۆک، کە یەکێکە لە فرۆشگە گەورەکانی کوردستان، تاکە یەک وشە بە زمانی کوردی لە سەر کاڵاگەلێکی، کە دیفرۆشن نابینییەوە. پارە و ناوی کاڵاکە، بە عەرەبی نووسراون و لە بنیشییەوە نووسراوە: (دهوك-عراق). تۆ ئەگەر ئەو نووسینە گچکەیەت نەکردە کوردی و ئەو (دهوك-عراق)ەت نەکردە (دهۆک-کوردستان)، تۆ ئەگەر تابلۆی نێوی شار و ژمارەی ئۆتۆمبیلەکانی کوردستان، کە نووسراوە: (اربیل/عراق یا سلیمانیة/عراق یا دهوك/عراق یا کرکوك/عراق)ت، نەکردە هەولێر/کوردستان، کەرکووک/کوردستان، سلێمانی/کوردستان و دهۆک/کوردستان و تۆ ئەگەر تەواوی تابلۆی هوتێل و فرۆشگە و مەیخانە و مووزیک و لیستی ناوی خۆراک و ..ئەوانەت نەکردە کوردی و تۆ ئەگەر دەرگای تەواوی کوردستانت، خستە سەرپشت، بۆ هاتنەناوەوەی عەرەب و ڕێگەت پێدان بە ئارەزووی خۆیان، لەو سەری کوردستانەوە بۆ ئەو سەری کوردستان، تەراتێن بکەن و تۆ ئەگەر زەوی و خانوو و خاکی کوردستانت فرۆشتنە عەرەب و بە تورکمانت کردنە دیاری و بە سەریاندا بەشیتنەوە، هەرگیز چاوەنواڕی نەمان و لاچوون و سڕینەوەی عەرەباندن، مەکە و هیچ هیوایەکیشت، بە قسەی هیچ دەسەڵاتدارێک نەبێت. تورکەکان، هەرچی بەرهەم و کاڵایەکی خۆیان، کە لە کوردستان دەیفرۆشن، بە هیچ زمانێکی دیکەی بێجگە لە زمانی تورکی، لە سەری نانووسن. من بۆ خۆم بەفرگری تورکیم بینی، کە بەو شێوەیە بوو، کاغەزی سەر بەفرگرەکە، بە تورکی، تەواوی زانیارییەکانی لەمەڕ بەفرگرەکەوەی، لە سەر نووسرابوو، وەک ئەوەی هەموو جیهان تورکزمان بن. ئەوە سیاسەتی خەڵکی دیکەیە و ئەوەش سیاسەتی دەسەڵاتدارانی کورد!. لە کەرکووکی کوردستانەوە، نەوت، بە لۆری و تانکەر و تریلای زل زل، دەبرێت بۆ تورکیا و لەوێ لە پاڵاوتگەکانی ئەوێ، دەپاڵێورێت و دەکرێتە بەرهەمی دیکە و لێک جیا دەکرێتەوە و بەنزین و چتی دیکەی لێ دەردەهێنرێت، ئەو بەنزینە جارێکی دیکە دێتەوە کوردستان و لە بەنزینخانەکانی کوردستاندا دەفرۆشێت، بەڵام لە سەری دەنووسن:"بەنزینی تورکی"، وەک بڵێی ئەوە بەنزینی باوکی ئەتاتورک بێت و خێری بە کوردستان کردبێت. هیچ بەرپرسێکی کورد، هیچ کوردێکی ئاسایی، هەرگیز بیر لەوە ناکاتەوە و ناپرسێ: چما بەنزینی تورکی؟ مەگەر ئەوە نەوتەکەی کەرکووکی دڵ و قودسەکەی خۆت نییە! لە فرۆشگە و دوکانی وردەواڵەفرۆشەکاندا جۆرە خەنەیەک دەفرۆشرێت، دەزانی چی لە سەر نووسراوە؟ لە سەری نووسراوە:"ئەتاتورک"!! هیچ کوردێک ناپرسێت: بۆ ئەتاتورک؟ نەدەکرا نێوێکی دیکەی لێ بنرێت! ناوی هەر شێت و گەوواد و لەشفرۆش و سۆزانییەکی کوردستان، لەو کیسە خەنەیە بنرێت، باشتر نییە لەوەی نێوی ئەتاتورکی بە سەرەوە بێت! خەڵکی کورد بۆ نەهێشتنی عەرەباندن، دەبێ لە مێشکی خۆیەوە دەست پێ بکات و پێشەکی، لە مێشکی خۆیدا بیسڕێتەوە و دواتریش، ڕێگە

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

بە هیچ عەرەبێک نەدات، شۆخی بە فەرهەنگی کورد بکات. عەرەباندن پێش ئەوەی بکرێتە سیاسەت و کاری ڕۆژانە و پێڕۆ بکرێت، دەگەڕێتەوە بۆ هەستی خۆبەبچووکزانی و هەستی کێماسی و خۆبەکەمترزانی لە عەرەب و تورک و فارس و ئەمەریکایی و هەموو خەڵک و نەتەوەیەکی دیکە. من کە باسی عەرەباندن دەکەم، تورکاندن و فارساندنیش، هەر بەو جۆرە دەبینم، وەلێ ئێمە ئێستا قسەمان لە سەر عەرەباندنە. بۆ نەهێشتنی عەرەباندن، گەرەکە ئەو هەستە لە ڕەگوڕیشەوە دەربهێنرێت و بهاوێژرێت، دەنا تا ئەو هەستە هەبێت، کورد هەرگیز لە عەرەباندن، تورکاندن و فارساندن، ڕزگاری نابێت. کەناڵی تەلەڤزیۆنی"الشرقیة"، کە کەناڵێکی عیراقییە، بە کامیراکەیەوە دەچێتە "بێخاڵ"، بۆ پێشاندنی ڕەوشی گەشت و گەشتیاران و ئەو عەرەبانەی دەچنە ئەوێ، بۆ ڕابواردن و شۆخی بە کورد کردن، کۆمەڵێک قەشمەری کورد، بە خۆ و مووزیکێکی کوردی و چەند ئاوازێکی کوردی و کەسێک، کە گۆرانی دەچڕێت، دەکەونە هەڵپەڕین و خۆبادان، بۆ ئەو کەناڵە عەرەبییە و لە نێو گۆرانییەکەشدا، بەو کەناڵەدا هەڵدەڵێ و باسی دەکات. هەر چەند ڕۆژان جارێک، "الشرقیة"، ئەو سووکایەتییە پێشان دەداتەوە و بێخاڵیش وەک بەشێک لە "عیراقی هیوا و ئاشتی" پێشان دەدات. تۆ باسی بنەبڕکردنی عەرەباندنی کەرکووک و خانەقین دەکەیت، سەرکردەیەتیی سیاسیی کورد، یەک عەرەبی لە کەرکووک وەدەرنەناوە. حیزبە دەسەڵاتدارەکان، دڵی یەک عەرەب ناشکێنن و کاغەز و مۆڵەتی مانەوە و بەڵێنی پاراستنیشیان لە کەرکووک، پێ دەدەن. هەرچی عەرەبی خانەقینیشە، زۆریان ئێستاکە لە "جەلەولا" نیشتەجێن. بەرپرسانی کورد، ڕێیان پێ داون، کە لەوێ بژین. عەرەبی جەلەولا و عەرەبی کەرکووکیش، سەگی هار ئاسا، لاقی یەک کورد بە سەلامەتی دەرناکەن و دەیگەزن. لە کەرکووک، لە مانگێکدا چوار پێنج بەرپرسی کورد، دەکوژرێن، واتە: هەر حەفتەو یەکێک. لە جەلەولایش هەر بەو جۆرەیە. ئەوڕۆ هەرچی ناکوردە لە کەرکووکدا، شتاقیان دۆستی کورد نین و نەیاری کوردن و هەر ئەوانیشن، کورد دەکوژن و دژی کوردستانیبوونی کەرکووکن و کەرکووک بە هی خۆیان دەزانن. سەرانی کورد، لە قینی یەکدی و بۆ خڕکردنەوەی دەنگ و ڕاکێشانی مەیلی عەرەب و تورکمان و فلانە هۆز و فلانە خێڵ و دەستە، هەریەکەو لە ئاستی خۆیەوە، هەرچی کارئاسانیی هەیە، بۆ عەرەبی دەکەن. ئەو قانوون و فۆرم پڕکردنەوە و کاغەزبازییەی، کە سەرانی کورد پێیانوایە، عەرەبی کەرکووکی پێ دەردەکەن، من بۆ خۆم هێندەی ڕێزەیەک بڕوام پێ نییە. عەرەب، بەو جۆرە لە کەرکووک ناچنە دەرێ. کەرکووک پێویستی بە وردبینی و کارێکی تایبەت و خێرا و بوێرانەیە، وەها کارێکیش بە خەڵکگەلێک ناکرێت، کە بە کەرکووکییان بڵێن:"با خەڵکی کەرکووک بچن بۆ خۆیان، کاری خۆیان بکەن. ئێمە لە سلێمانی هێلانەیەکمان دروست کردووە، با لێمانی نەشێوێنن". کەوابوو، خەڵکی لەو جۆرە، با ئیدی بە نێوی کوردەوە قسان نەکەن و تەنێ باسی "نێوانی قلیاسان و گۆیژە" بکەن و چیدی مێشکی خەڵکی کوردیش نەبەن، بە قسەی زل و فیشاڵ. کە ئەو جۆرە خەڵکە و مانەندی ئەوانە، ڕێبەری کورد بن، هەرگیز چاوەنۆڕی نەمان و بنبڕکردنی عەرەباندن مەبە.

دەنگەکان : هیچ گۆرانکارییەکی جدی بەرچاو دەکەوێ لە گوزەرانی خەڵکی کوردستان بەبەراورد بە پێش ڕوخانی بەعس ؟.

ئەمجەد : ئەوەی، کە ڕەنگە بە گۆڕان دابنرێت و جێی سەرنج بێت، فرەبوون و بەهێزبوونی هێزی کڕینە، لە کن خەڵکی کوردستان، بە بەراورد لەگەڵ پێش ڕووخانی ڕێژیمی بەعسدا. بێجگە لەوەی ئەو خۆراکە مفت و بەلاشەی، کە جاران و ئێستایش، خەڵک وەری دەگرت و وەری دەگرێت، مووچەی کارمەند و کارگەر، ئەوڕۆ زیادی کردووە.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ئەورۆ خەڵک بەو پووڵەی وەری دەگرێت، دەتوانێت بژی. خەڵک ئێستاکە، پتر وەدووی خانووکردن و ئۆتۆمبیلکڕین و ناوماڵەکڕین و چتی زیادە کرینەوەن. ئەمە ئەوە ناگەیەنێت، کە هەموو خەڵکەکە وا بن، بەڵام بەشێکی زۆری، بە تایبەت ئەوەی گرێدراوی دەسەڵاتە، وایە. ئەورۆ چینێکی تا بڵێی زەنگین لە بەرپرسانی حیزبە دەسەڵاتدارەکان و

دەسەڵاتدارانی کوردستان، تەواوی کوردستان، تەواوی سامان و ماڵ و موڵکی خەڵکی کوردستان، بە کۆمپانیایەکی گەورەی دادەنێن و بە گوێرەی تیۆری "ماڵی خۆم هی خۆمە و ماڵی تۆیش هەر هی خۆمە"،

ئەوانەی سەر بە ئەوانن، چێ بوون و گەورەترین سەرمایەیان بە دەستەوەیە، بەڵام کێ خێر لەو سەرمایەیە دەبینێت، بێجگە لە خۆیان و خەڵکانی نێزیکیان! دەسەڵاتدارانی کوردستان، تەواوی کوردستان، تەواوی سامان و ماڵ و موڵکی خەڵکی کوردستان، بە کۆمپانیایەکی گەورەی دادەنێن و بە گوێرەی تیۆری "ماڵی خۆم هی خۆمە و ماڵی تۆیش هەر هی خۆمە"، بە هی خۆیان دەزانن و لە بەر ئەوەی هیچ قانوونێکیش نییە سنوورێک بۆ دەسەڵات و ملهوڕییان دانێت، دەتوانن چۆنیان بوێت، بەو جۆرە بکەن و چییان بوێت بیکەن. ئەورۆ تۆ و منی ئەورووپانشین، کە دەچینەوە کوردستان، هەژارین و ئەو باسانەی لەوێ و لە زۆر دانیشتندا دێنە گۆڕێ و خەڵک باسی دەفتەر(ئەوان، کە دەڵێن دەفتەر، مەبەستیان دەهەزار(10000) دۆلارە) و گەڵا و ئەوانە دەکەن، ئێمەین، کە لێیان تێناگەین و حەزیش ناکەین ئەو باسانە بژنەفین. خەڵک، دیارە نەک هەموو، پتر ئەوانەی سەر بە حیزب و دەستە سیاسییەکانن، یا لە نێو ئەواندا خەڵک دەناسن و خزم و کەسیان لە نێویاندایە، ئەورۆ لە کوردستان، مووچەی شەهیدانە، شۆڕشی ئەیلوولانە، شۆڕشی نوێیانە، شۆڕشی گوڵانە، زیندانی سیاسییانە، نووسەرانە و دەیان شتانە و جۆرە مووچەی دیکە وەردەگرن. خەڵک، ئەورۆ بە نێوی سەندیکا و دەیان شتی دیکەوە پارچە زەوی وەردەگرن و دەیفرۆشن و دەیکەنە خانوو. هی وا هەیە، ئەو وەرگرتن و بەزمە، لە چەند لا و چەند شوێنەوە دەکات. هی وا هەیە پیری کەنەفتی مردووی سەرجێگەی چل ساڵی پێشتری کردووەتە شەهێدی ڕێگەی کورد و کوردستان و پووڵی پێ وەردەگرێت. هی وا هەیە باوکی، نەنکی، برای، خەسووی، ساڵانێکە بە مەرگی خودا مردووە، کەچی بە شەهیدانی 1ی شوباتی 2004ی هەولێری داوەتە قەڵەم و پارەی پێ وەردەگرێت. وەها بارێک، بەشێکی زۆری خەڵکەکەی، فێری مشەخۆری و لامژی و تەڵەکەبازی و ساختەکاریی کردووە. تەواوی ئەو بارە، ڕەوشێکی وای نەهێناوەتە گۆڕێ، کە بنگەی ئابوورییەکی تۆکمە و بەهێز و سەربەخۆ، لە کوردستاندا بێتە ئاراوە. ئابووری کوردستان، بە ئابووری تورکیا، ئێران، سووریا و عێراقەوە گرێ دراوە. ئابووری کوردستان، ئابوورییەکی پاشکۆیە. سەرمایەدارانی کورد، لە پێناوی قازانجی خێرا و زوو و زۆرتر دەوڵەمەندبوون و وەدەستخستنی پارەیەکی زۆر، بێ هیچ سەختی و سەرەڕۆییەک، هەرچی پێوەندێکی ئابوورییانە و هەرچی پرۆژەیەکی ئابوورییانە، بە دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستانەوەی گرێ دەدەن و لە بەپاشکۆکردنی ئەو ئابوورییەدا، ڕۆڵێکی مەزن و لەبەرچاویان هەیە. دەسەڵاتی سیاسیی کوردستانیش، هەرچی کار و پرۆژەی ئابووریی وڵات هەیە، دەیداتە کۆمپانیا تورکیاییەکان و وڵاتانی دەوروبەر. وڵاتێک ئەگەر بنگەیەکی ئابووری و فەرهەنگیی سەربەخۆی نەبێت، نابێتە وڵات. ئەورۆ چەندین کۆمپانیای تەلەفۆنی مۆبایل لە کوردستاندا هەن، بەڵام لە نێوان ئەو کۆمپانیانەدا، چ پێوەندێک نییە.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

تۆ لە کۆمپانیای "سانا" یا "کۆرەک" ەوە لە هەولێر ناتوانیت زەنگ بۆ کۆمپانیای"ئاسیا"ی سلێمانی لێدەیت، تەنانەت ئەگەر تۆ و ئەوەیشی زەنگی بۆ لێدەدەیت لە هەولێریش بن. لە سلێمانییەوە بۆ فلانە کۆمپانیای هەولێر یا دهۆک زەنگ لێ نادرێت، بەلام لە نێوان باژێرەکانی کوردستان و بەغدا و باژێرەکانی دیکەی عەرەبستانی عیراقدا، زۆر بە هاسانی پێوەند هەیە. لە کوردستانەوە، زەنگ بۆ ئوستراليا و سوێد و برازیل و کۆنگۆ لێدە، گەلێک هاسانترە لەوەی لە سلێمانییەوە زەنگ بۆ هەولێر لێدەی. یەکێک لە کارەساتە هەرە مەزنەکانی کوردستان، پیسکردن و ژاراویکردنی ژینگەیە. سەرتاسەری کوردستان گوفەک و زبلدانێکی گەورەیە و هەرچی پیسی لەو ولاتەدایە، تێدا هەلدەرێژرێت، لەوسەری ولاتەوە بۆ ئەوسەری ولات، دێت و دەرِوات و بلاودەبێتەوە، بێ ئەوەی کەس بیرێکی لێ بکاتەوە. لە دەلقە رِەشە ژاراوییە نایلۆنەکانەوە بگرە، تا دەگاتە شووشە و پلاستیکی کۆکاکۆلا و توکاکۆلا و زەمزەم و جۆرەکانی دیکەی خواردنەوە و تا کاغەز و کەولەبەستەنی و قوتوو و پارچە ئاسن و لەتەئۆتۆمبیل و...هەزاران چتی دیکە هەن، فرێ دەدرێنە سەر خاک و نێو ئاو و دار و چیا و دەشت و نێو هەوا و سروشتی ولاتی کوردستان، بێ ئەوەی هیچ بیرێک، چارەسەرێک، بەزەیییەک، بەو رِەوشەدا بێتەوە و باسێکی لێوە بکرێت. ئەورِۆ لە کوردستان، خەلک هەر لە خۆرِا دەمرن و بێ ئەوەی کەس هۆکارەکانی بزانێت. سەدان نەخۆشی سەیر و سەمەرە، لەو ولاتەدا بلاو بوونەوە و قرِانیان خستوونە نێو خەلک، بێ ئەوەی چارەسەر بکرێن. خەلک دەلێن، کاریگەری ئەو خۆراکە مفتەیە، کە وەری دەگرن و بە سەریاندا دابەش دەکرێت. ئەو خۆراکە، هەروا و بێ هیچ کۆنترۆل و لێنۆرِینێک دێتە کوردستانەوە و دەبەشرێتەوە و دەخورێت. ئۆتۆمبیلە شکاوی جیهان، دەبرێنەوە کوردستان و لەوێ دەفرۆشرێن. ئاووهەوای سلێمانی، هەولێر، دهۆک و کەرکووک، لە پیسی و ژاراوییبوونیدا، هیچ جیاوازییەکەی لەگەل ئاووهەوای تارانێکی 14-15 ملیۆنی و لەندەنێکی 12-13 ملیۆنیدا نییە، باشە بۆ؟ ئەگەر پیسبوونی ژینگە و مردنی زوو و خێرای خەلک و ژاراویکردنی ئاووهەوا و خاک و سروشت، بەوەی، کە ئۆتۆمبیل زۆر بووە و خەلک هێزی کرِینی بەرز بووەتەوە و پتر دەستی دەرِوات و بەستەنی زیاتر دەخوات و کۆکاکۆلا پتر دەخواتەوە و کالا زیاتر بەکار دەبات و دەدرِێت و مەسرەف دەکات، پاساو بدرێت، ئەوە من بۆ خۆم هەرگیز، بە گۆرِان و بەرەوپێشچوون و خۆشگوزەرانیی دانانێم، رِێک بە پێچەوانەوە، چاوەنۆرِی باری دژوارتر و گەلێک خراپتریش، لە وەها ولاتێک دەکەم. هەرچی کارگێرِییە لە کوردستان، کە ماوەی سێزدە سالێکە، هەردوو زلحیزبەکەی کوردستان سەرپەرشتی دەکەن، گەندەلییەکی وای تێدایە، کە ژیانی خەلکی تال کردووە، گەندەلییەکە لە سەری سەرەوە تا خواری خوارەوەی گرتووەتەوە. کورد لەمێژە گوتوویەتی:"ماسی لە سەررِا بۆگەن دەکات"، دەسەلاتداریەتیی کوردستانیش لەسەررِا بۆگەنی کردووە و دزی گەورە و چەپاوکەری گەورە و تالانکەری گەورە و تێرە و نەوسن و چلێسی گەورە، لە سەرەوەن و ئەوانن، کە گەندەلییەکەیان ساز کردووە. وەها گەندەلییەک، مەگەر بە لەبنرِاهەلتەکاندنی تەواوی دەسگا و بەرِێوەبەرایەتییەکان و گۆرِینی سەرلەبەری، لە سەررِا و بەرەوخوار، گۆرِینێکی رِادیکالانە، چارەسەر بکرێت، دەنا ئەویش دەستی لێ بشۆ. بەرپرسانی ولاتەکەی ئێمە، وەک "گەنە" و "زەروو"یان لێهاتووە، گەنە و زەروو، تا پێیان بکرێت، خوێن دەمژن و ئیدی، کاتێک تێر دەبن و لێ دەبنەوە و مرِ دەبن، دەتەقن، وەلێ دەسەلاتدارانی کوردستانەکەی ئێمە، هەرگیز نە مرِ دەبن، نە تێر دەبن و نە دەشتەقن، هەر بۆیە هەرگیز لێ نابنەوە. ولاتێک ئەوە حالی بێت، چۆن چاوەنۆرِی ئەوەی لێ دەکرێت، ببێتە دەولەت و خاوەنی ئابووری سەربەخۆی خۆی. ئابووری سەربەخۆ و فەرهەنگی سەربەخۆ، نەتەوە دروست دەکات و

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ولاتێک دەکاتە دەوڵەت و گەلێک دەکاتە خاوەن دەسەلات. ولاتێک ئەوە حالی بێت، چۆن چاوەنۆڕی ئەوەی لێ دەکرێت، گوزەرانی هاوولاتییان و خەڵکەکەی بەرە باشیی بڕوات.

دەنگەکان : هیچ ئامادەباشییەک لە کوردستان بەرچاو دەکەوێ بۆ رووبەرووبوونەوەی هەربارگرژییەک لەگەڵ حکومەتی قەومی عەرەبی لە پێناو بەرژەوەندییەکانی خەڵکی کوردستاندا ؟.

ئەمجەد : پێموانییە هیچ نەخشەیەکی لەو جۆرە، لە کن دەسەلاتدارانی کوردستان هەبێت. ئەگەر هەیانبووایە، ئەڵبەتە لەشکرێکی یەککرتوویان، بۆ تەواوی هێزە چەکدارەکانی کوردستان، پێک دەهێنا. ئەوان تا ئێستاش هێزە

> بێگومان تا ئەو هێزانە نەبنە لەشکری کوردستان، ئەوا هەرچەندی بۆ خۆیان بانگاشە بکەن و بڵێن، میلیشیا نین، ئەوا هەر میلیشیان

چەکدارەکانی خۆیانیان، نەکردووەتە یەک هێز و هەر حیزبە و خاوەنی لەشکری خۆیەتی. بێگومان تا ئەو هێزانە نەبنە لەشکری کوردستان، ئەوا هەرچەندی بۆ خۆیان بانگاشە بکەن و بڵێن، میلیشیا نین، ئەوا هەر میلیشیان. تۆ سەیری هێزی چەکداری فلانە حیزب بکە، کە سەر بەو حیزبە بێت و ئامادە بێت، دژی حیزبێکی دیکەی کوردستان بچێتە سەنگەرەوە، ئەمە چۆن میلیشیا نییە!! ئەمە میلیشیایە و تۆزێکیش. ئەمە چ جیاوازییەکی لەگەڵ چەکدارەکانی موقتەدا ئەسسەدر(مقتدى الصدر)دا هەیە، کە بە میلیشیا دەژمێردرێن؟ ئەو "سەگ بە حەوشە" و "فرکان فرکان"ەی ئەورۆ بە موقتەدا ئەسسەدر دەکرێت، من هیچ بە دووری نازانم، سبەی بە چەکدارانی کوردیش بکرێت. سەرانی کورد، وا پشتیان لێ کردووەتەوە، وەک بڵێی نە عەرەبیان دیوە و نە کوردستان ئەنفال و کیمابیباران کراوە! زمانی سەرانی بەغدا و حیزبە عەرەبەکان و تەواوی ناکوردان، زمانێک نییە، هەرگیز چاوەنۆڕی رۆژێکی خۆشی بۆ کورد لێ بکرێت. ئەوان، حوکوومەتی بەغدا و هێزەکانی ئەمەریکا، ئێستا لە قوناغێکدان، لە هێزە گچکەکانەوە دەستپێدەکەن و پاشان بەرەو هەوراز هەڵدەکشێن. دەسەلاتدارانی بەغدا، هەرگیز وشەی فیدرالی و کوردستانیان بە زاردا نایەت، ئەگەر زۆر تەنگاو نەبن. کەواتە ئەو بارگرژییە هەر هەیە و هەر دەبێ چاوەنۆڕی زیاتر گرژبوونەوەی بکەین، بەلام سەرانی کورد، هەر کە بەرپرسێکی عەرەب، یا عیراقی دەبینن و لەگەڵیاندا دادەنیشن، ئیدی هەموو چتێک لەبیر دەکەن و دەکەونەوە خەیالی "هەر بژی کورد و عەرەب رمز النضال"ەکەی پێش 46 سالان.

دەنگەکان : نێوان جەماوەرو ئەحزابی دەسەلاتدار لەکوردستان چۆن دەبینی ,ئەحزابی دەسەلاتدار هەوڵی داوە بۆ نزیکبونەوە لە جەماوەر یان کەلێنەکە گەورەتر بۆتەوە ؟.

ئەمجەد : حیزبە دەسەلاتدارەکانی کوردستان، هەرگیز هەوڵی خۆنێزیکخستنەوەیان لە جەماوەر نەداوە. ئەوان جەماوەریان کردووەتە، پاشکۆی خۆیان. ئەوان نانی جەماوەر و کوردەکەیان بە دەستە و بیانەوێت، خەڵک دەوڵەمەند دەکەن و دەیانکەنە میلیۆنێر و پارەدار و خودانی هەموو شتێک و بشیانەوێ، نانی خەڵک دەبڕن.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

خەڵكانی سەر بە خۆیان، گیرفانپڕ و تێروتەسەل و خۆشگوزەرانن و ئەوەیشی لەگەڵیان نەبێت، دەبێ هەمیشە وەدووی بژێو و ژیاندا غاردات و هەناسەبڕكێی تووش بێت. ئەوەی ئەوڕۆ لەو حیزبانەوە نێزیكە، شوێنی بەرژەوەندی تایبەتی خۆی و خێزان و بنەماڵە و عەشیرەتەكەی كەوتووە، دەنا خەڵكێكی كوردپەروەر و وەڵاتپارێز و خۆبەكوردستانییزان، ناكەونە شوێن ئەو جۆرە حیزبانە. ئەمەش ئەوە ناگەیەنێت، كە لە نێو ئەو حیزبانەدا، خەڵكی كوردپەروەر و وەڵاتپارێز و خۆبەكوردستانییزان نین، هەن، بەڵام دەنگیان نابیسرێت و كەس گوێیان لێ ناگرێت. ئەوەی ئەو حیزبە دەسەڵاتدارانە دەیكەن و خۆیان بە سیاسەت و كوردایەتی و خزمەت دەیدەنە قەڵەم، پێچەوانەكەی ڕاستە. ئەوەی ئەوان دەیكەن، دژی بەرژەوەندی كوردستان و خەڵكی كوردە و سووككردن و گچكەكردنەوە و بێبایەخكردنی كوردە. حیزبە دەسەڵاتدارەكانی كوردستان، ئەگەر دزی دەكەن و ئەگەر زەویوزاری كوردستان داگیر دەكەن و دەفرۆشن و دەكڕن و ئەگەر سازش لە سەر هەموو پیرۆزییەكی كوردستان و كورد دەكەن و ئەگەر كوردستان بە نەیارانی كورد دەفرۆشن، هەر بە خزمەتی كوردستان و كورد، بە كوردستانییان و نەتەوەی كوردی دەفرۆشنەوە و منەتیان بە سەردا دەكەن. ئەگەر ترس و پێویستی و خۆپێداهەڵواسین و

كە جەماوەر هیچ ناڵێت، هۆیەكەی ئەوەیە، ئەوان(حیزبەكان) نانی خەڵكیان بە دەستە، ئەوان تێڵایان بە دەستە و خەڵكیش دەستی پەتییە.

ماستاوساردكردنەوە و مەرایی نەبێت، هیچ شتێك، جەماوەری كورد، بەو حیزبانەوە، گرێ نادات. درز و كەلێنی هێندە زەلام، لە نێوان خەڵك و ئەواندا هەیە، بە هیچ شتێك پڕ ناكرێتەوە. كە جەماوەر هیچ ناڵێت، هۆیەكەی ئەوەیە، ئەوان(حیزبەكان) نانی خەڵكیان بە دەستە، ئەوان تێڵایان بە دەستە و خەڵكیش دەستی پەتییە.

دەنگەكان : دواپرسیاریشمان پێمان خۆشە لەدەرگای ڕۆژنامەگەری دەین . فەزای ئازادی ڕۆژنامەگەری لەكوردستاندا چۆن دەبینی بە بەراورد بە پێش ڕوخانی بەعس ؟.

ئەمجەد : هەرچی ڕۆژنامە و حەفتەنامە و مانگنامە و گۆڤار و بڵاوكراوەی كوردستانە، هەمووی سەر بە حیزبە. ئەوەیشی، كە بانگاشەی ئەوە دەكات سەر بە حیزب نییە، جێگەیەك، دەسگەیەك، خەڵكێك، بەرپرسێك،

ئازادی ڕۆژانامەگەری ، بە ناو و لە سەر كاغەز هەیە، بەڵام لە واقیعدا وا نییە.

كەسێكی لە پشتەوەیە و كۆمەكی پێ دەكرێت، دەنا ڕێگە نادرێت قسە بكات و ڕەخنە بگرێت. ئازادی ڕۆژانامەگەری ، بە ناو و لە سەر كاغەز هەیە، بەڵام لە واقیعدا وا نییە. ڕۆژنامەیەك یا بڵاوكراوەیەك، كە بڕێك باسی كێشەكانی خەڵك بكات و ڕاستی بخاتە پێش چاوی خەڵك، هەمیشە دەنووكی دەسەڵاتدارانی لەسەرە و ڕێگەی پێنادەن بە ئارەزووی خۆی قسان بكات و بەردەوام هەڕەشەی داخستن و دەمكڵۆمكردنی لێ دەكەن. ئەوجا من لە تۆ دەپرسم، ئەوە پێی دەگوترێ ئازادی؟ لەم ئەورووپا و جیهانە ئازادەدا، ڕۆژانە ڕەوتار و كردار و گوتاری هەرچی بەرپرسی وڵاتە، دەخرێتە ژێر پرسیارەوە و هەر كارێكی دەیكەن، ئەگەر یەك قیچ لە قانوونی وڵاتەكەوە دوور بێت،

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

لێی دەکەنە هەڵڵا و لە قاوی دەدەن. سەرۆکی حوکوومەتێک ئەگەر دۆلارێک یا کرۆنێکی زیادەی وەرگرتبێت، یا بە هەڵەی سەرف کردبێت، دنیای لێ پڕ دەکەن و پەلکێشی سەر تەلەڤزیۆنی دەکەن و بە دز و دەیان وشەی توند، نێوی دەبەن و پەنجە دەکەنە چاویدا، کوا لە کوردستانەکەی تۆ و مندا وەها کارێک دەکرێت! کێ دەزانێت، مووچەی سەرۆکی حوکوومەت، یا وەزیر، یا بەرپرسێکی حیزبی، لە وڵاتەکەی ئێمەدا، چەندە؟ کێ دەزانێت بەرپرسانی حیزب و سەرانی حوکوومەتی وڵاتەکەی ئێمە، چەندیان موڵک و خانوو و زەوی و ئۆتۆمبیل و مووچە هەیە و چەندیان پارەوپووڵ، لە بانکەکانی ئەورووپا و وڵاتانی دیکەدا هەیە؟ سەرۆکی حیزبی وڵاتەکەی لەمەڕ خۆمان، نیوەی وڵاتەکە دەفرۆشێتە تورک و عەرەب، بێ ئەوەی، هیچ ڕۆژنامەیەک یا کەسێک، ئەو مەسەلەیە بخاتە بەر باس! بەرپرسانی حیزبەکانی وڵاتەکەی ئێمە، بە ئارەزووی خۆیان و وەک تەگە(نێری) دەکەونە نێو کچان و ژنانی وڵات، بێ ئەوەی کەسێک بوێری، خۆی لە قەرەی وەها باسێک بدات! هەر کاتێک مایکڵ مۆر" Michael Moore"ەکانی کوردستانیش بێ ترس و دانبەخۆداگرتن و خۆخواردنەوە، توانییان ڕەخنەیان لە ترۆپکی دەسەڵات و سەرکردە و بنکردە گرت و هەموو کارە دزێو و ناڕەواکانیان، خستنە بەر باس و هەموو کورد بە هەموو چتێکی زانی، هەر کاتێک میدیای کورد و میدیاکانی کوردستان توانییان، هەموو چتێک بڵێن و بنووسن و پێشان بدەن و تەواوی شاراوەکان و پەردەپۆشکراوەکان، ئاشکرا کەن و بچنە نیو ماڵ و موڵک و ژمارە حیسابی بانک و ژووری نووستن و خواردن و خواردنەوەی بەرپرسەکانمانەوە و لە هیچ شتێک نەسڵەمێنەوە و تووشی هیچ سزا و نانبڕینێک نەبن، ئەودەمی دەشێ بڵێین، بەڵێ ڕۆژنامە و ڕۆژنامەگەری و میدیا، لە کوردستاندا ئازادە.

2004/8/25

لەکۆتایدا بە ناوی سایتی " دەنگەکان"ەوە زۆر سوپاسی بەڕێز کاک" ئەمجەد شاکەلی" دەکەین بۆ وەڵامدانەوەی بە پرسیارەکانمان .

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com